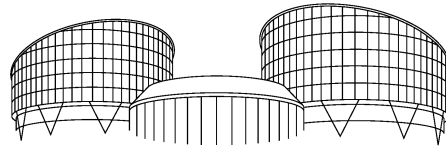

Tradus și revizuit de IER (<http://ier.gov.ro/>)

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A PATRA

CAUZA STOICU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(cererea nr. 25598/18)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

7 martie 2023

Hotărârea este definitivă. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Stoicu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Faris Vehabović, *președinte*,

Iulia Antoanella Motoc,

Branko Lubarda, *judecători*,

și Crina Kaufman, *grefier adjunct de secție a.i.*,

având în vedere cererea (nr. 25598/18) îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Lucian Viorel Stoicu („reclamantul”), născut în 1962 și domiciliat în Vinga, reprezentat de S. Telbis, avocat în Timișoara, a sesizat Curtea la 23 mai 2018, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”),

având în vedere decizia de a aduce prezenta cerere la cunoștința Guvernului român („Guvernul”), reprezentat de agentul guvernamental, doamna O.F. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe,

având în vedere observațiile părților,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 7 februarie 2023,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

OBIECTUL CAUZEI

1. Prezenta cerere privește condamnarea la o pedeapsă cu închisoarea cu suspendarea executării pedepsei, pronunțată împotriva reclamantului de Curtea de Apel Timișoara, după ce persoana în cauză fusese achitată în primă instanță de Tribunalul Arad. Reclamantul se plânge că a fost condamnat fără o examinare directă a probelor și fără a fi audiat, deși fusese achitat în primă instanță pe baza aceluiași probe.

I. ACHITAREA RECLAMANTULUI ÎN PRIMĂ INSTANȚĂ

2. Prin sentința penală din 4 aprilie 2017, Tribunalul Arad a dispus achitarea reclamantului. Instanța a constatat că reclamantul, în calitate de agricultor, a depus, la 14 mai 2013, o cerere de acordare a unei subvenții pentru suprafața de 46,71 de hectare de teren agricol care îi aparținea în parte și că, potrivit adeverinței ce conținea date extrase din registrul agricol, acesta cultiva terenuri aflate pe teritoriul comunei Vinga. Tribunalul a subliniat că această cerere era însoțită de documente doveditoare, inclusiv titlurile de proprietate asupra terenurilor în cauză și contractele de comodat pentru parcelele agricole aparținând altor persoane decât reclamantul, că a făcut obiectul unor controale administrative înainte de a fi aprobată, la 10 octombrie 2013, de Centrul Județean Arad al Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură („APIA”) și că acest centru a plătit subvenția în trei tranșe, în perioada octombrie 2013 – februarie 2014. Potrivit acestei sentințe, subvenția obținută reprezenta un quantum de 139,17 euro (EUR) per hectar, înmulțită cu numărul de hectare declarate, adică aproximativ 6 500 EUR în total.

3. Ca răspuns la rechizitoriul parchetului, prin care acesta din urmă a solicitat condamnarea reclamantului din cauza prezentării pentru o parte din terenurile agricole declarate în cererea sa a unor contracte de comodat false, tribunalul a considerat că, din probele administrate și în special din adeverința ce conținea date extrase din registrul agricol și din declarațiile făcute în fața tribunalului de către proprietarii terenurilor în cauză, reiese că reclamantul exploatarea efectiv aceste terenuri, îndeplinind astfel condiția necesară pentru obținerea subvenției. Prin urmare, acesta a considerat că, în pofida existenței unor contracte de comodat false (cu privire la care s-a constatat că nu fuseseră falsificate cu semnătura reclamantului), parchetul nu a reușit să dovedească faptul că persoana în cauză acționase cu rea-credință pentru a obține subvenția în cauză. În opinia instanței, legea penală prevedea o condiție privind existența unei intenții

HOTĂRÂREA STOICU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

directe, în absența căreia nu erau întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute la articolul 18¹ din Legea nr. 78/2000. În această privință, tribunalul a precizat că organelor judiciare le revenea sarcina de a prezenta probe care să demonstreze că reclamantul a acționat cu rea-credință, în caz contrar fiind prezumată buna sa credință.

II. CONDAMNAREA RECLAMANTULUI

4. Parchetul și APIA au contestat sentința Tribunalului Arad în fața Curții de Apel Timișoara. Procesul în fața acesteia a avut loc la 24 octombrie 2017, în absența reclamantului. La proces, parchetul a solicitat audierea a doisprezece martori ai acuzării. Curtea de apel a respins această cerere, considerând că „nu se contestă starea de fapt reținută de prima instanță, nu sunt contestate declarațiile date de cei 12 martori”.

5. La 24 octombrie 2017, reclamantul a fost condamnat de Curtea de Apel Timișoara la doi ani și o lună de închisoare cu suspendarea executării pedepsei pentru obținerea pe nedrept a unei subvenții provenite în mare parte de la bugetul Uniunii Europene alocat susținerii agriculturii, faptă incriminată la articolul 18¹ din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție. În versiunea care era în vigoare la momentul faptelor, această dispoziție legislativă prevedea următoarele:

„Folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi.”

6. După ce a reexaminat, doar pe baza probelor aflate la dosar, temeinicia acuzațiilor formulate împotriva reclamantului, curtea de apel a pronunțat împotriva acestuia, în temeiul articolului 18¹ din Legea nr. 78/2000 și al articolului 326 din Codul penal, o condamnare la o pedeapsă de doi ani și o lună de închisoare cu suspendarea executării pedepsei însoțită de o pedeapsă accesorie și o pedeapsă complementară constând în interzicerea drepturilor de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice, pentru fals în declarații. De asemenea, reclamantul a fost obligat, sub aspect civil, să ramburseze subvenția care i-a fost plătită de APIA.

7. În decizia sa, curtea de apel a considerat că intenția directă a reclamantului putea fi dedusă în mod rezonabil din faptul că acesta știa că subvenția nu putea fi acordată decât pe baza unor documente doveditoare, și anume contractele de comodat și datele din registrul agricol. Prin urmare, aceasta a concluzionat că, în speță, a fost îndeplinită condiția privind existența unei intenții directe, impusă de legea penală în ceea ce privește infracțiunea prevăzută la articolul 18¹ din Legea nr. 78/2000.

MOTIVAREA CURȚII

CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 DIN CONVENȚIE

8. Constatând că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate în sensul art. 35 din Convenție, Curtea îl declară admisibil.

9. Principiile generale relevante pentru capătul de cerere formulat în prezenta cauză au fost rezumate în hotărârea *Júlíus Þór Sigurþórsson împotriva Islandei* (nr. 38797/17, pct. 30-38, 16 iulie 2019).

10. Rezultă în special că, în opinia Curții, atunci când o instanță de control judiciar este competentă să analizeze atât situația de fapt, cât și chestiunile de drept și să studieze în ansamblu problema vinovăției, ea nu poate, din motive ce țin de echitatea procedurii, să tranșeze asupra

chestiunilor respective fără o apreciere nemijlocită a declarațiilor persoanei care susține ca nu a comis actul considerat ca infracțiune (*Ekbatani împotriva Suediei*, hotărârea din 26 mai 1988, seria A nr. 134, p. 14, pct. 32, *Constantinescu împotriva României*, nr. 28871/95, pct. 55, CEDO 2000-VIII).

11. În speță, Curtea observă de la bun început că nu se contestă faptul că, după ce a fost achitat în primă instanță (supra, pct. 2), reclamantul a fost condamnat de Curtea de Apel Timișoara doar pe baza unei reinterprețări de către aceasta a probelor care fuseseră administrate în primă instanță (supra, pct. 4), fără să îl fi ascultat pe reclamant în persoană și fără să fi examinat direct aceste probe, în pofida cererii formulate în acest sens de parchet (supra, pct. 4).

12. Elementele de probă pe care Curtea de Apel Timișoara a trebuit să le analizeze pentru a se pronunța cu privire la vinovăția reclamantului aveau, în esență, un caracter factic, această instanță fiind sesizată să stabilească dacă reclamantul a acționat sau nu cu rea-credință la momentul depunerii cererii de solicitare a unei subvenții (a se vedea pct. 7 de mai sus, în raport cu pct. 4 de mai sus) (a se vedea, între altele, *Spînu împotriva României*, nr. 32030/02, pct. 56, 29 aprilie 2008, și *Andreescu împotriva României*, nr. 19452/02, pct. 65-70, 8 iunie 2010).

13. Având în vedere miza aflată în joc pentru reclamant, Curtea nu este convinsă că probele reținute de instanța de apel pentru condamnarea persoanei în cauză, în cadrul deciziei sale de infirmare a achitării pronunțate în primă instanță, puteau fi soluționate, în cadrul unui proces echitabil, fără o examinare directă a probelor și, în special, fără audierea în persoană a reclamantului (*Dănilă împotriva României*, nr. 53897/00, pct. 35-42, 8 martie 2007, *Ghincea împotriva României*, nr. 36676/06, pct. 44-52, 9 ianuarie 2018, și, *a contrario*, *Ignat împotriva României*, nr. 17325/16, pct. 47-59, 9 noiembrie 2021, în care reclamantul a fost într-adevăr audiat de instanța de apel care a infirmat decizia de achitare a acestuia în special pe baza altor probe decât cele testimoniale. Dimpotrivă, aceasta consideră că, în speță, o examinare directă a probelor de către instanța de apel era de natură să influențeze modul în care această instanță trebuia să aplice dreptul intern faptelor din cauză (a se vedea *mutatis mutandis*, *Kashlev împotriva Estoniei*, nr. 22574/08, pct. 47-48, 26 aprilie 2016).

14. În sfârșit, trebuie reamintit faptul că instanța de apel era obligată să ia măsurile necesare pentru a asigura un proces echitabil, chiar dacă reclamantul nu a formulat o cerere prin care solicita în mod expres să fie ascultat (a se vedea, între altele, *Găitănaru împotriva României*, nr. 26082/05, pct. 34, 26 iunie 2012, *Mischie împotriva României*, nr. 50224/07, pct. 39, 16 septembrie 2014, și *Júlíus Dór Sigurþórsson*, citată anterior, pct. 40).

15. Prin urmare, Curtea apreciază că condamnarea reclamantului în apel, fără ca acesta să fi fost audiat de instanța de apel și deși fusese achitat în primă instanță, nu a respectat cerințele unui proces echitabil în sensul art. 6 § 1 din Convenție.

16. Prin urmare, a fost încălcat art. 6 din Convenție.

CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

17. Reclamantul solicită 12 000 de euro (EUR) pentru toate prejudiciile materiale și morale pe care susține că le-a suferit, sumă care include subvenția de 6 500 EUR pe care a trebuit să o ramburseze ca urmare a condamnării sale. De asemenea, acesta solicită suma de 450 EUR pentru cheltuielile judecată pe care pretinde că le-a suportat în cadrul procedurii desfășurate în fața instanțelor interne.

18. Guvernul consideră că o constatare a încălcării ar constitui, în sine, o reparație echitabilă suficientă.

19. Curtea nu observă nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins. În consecință, respinge cererea formulată cu acest titlu. În schimb, acordă

HOTĂRÂREA STOICU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

reclamantului 4 000 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

20. În plus, ținând seama de elementele din dosar și de jurisprudența sa, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantului suma de 450 EUR pentru cheltuielile de judecată ocazionate de procedura desfășurată în fața instanțelor interne, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *declară* cererea admisibilă;
2. *hotărăște* că a fost încălcat art. 6 din Convenție;
3. *hotărăște*
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i. 4 000 EUR (patru mii de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit pentru această sumă, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral;
 - ii. 450 EUR (patru sute cincizeci de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată de reclamant cu titlu de impozit pentru această sumă, cu titlu de cheltuieli de judecată;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
4. *respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 7 martie 2023, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulamentul Curții.

Crina Kaufman
Grefier adjunct a.i.

Faris Vehabović
Președinte